УДК 338.48

ОБҐРУНТУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

© 2014 СЕЛЮТІН В. М., АНДРІЄНКО Г. В.

УДК 338.48

Селютін В. М., Андрієнко Г. В. Обґрунтування показників результативності в системі управління інноваційною діяльністю туристичних підприємств

У контексті новизни питання оцінки та аналізу інноваційної складової в туристичній діяльності виникає необхідність розробки таких критеріїв і процедури їх використання, які б відповідали актуальним вимогам статистичного обліку і відображали безпосередньо результати інноваційної діяльності. Метою статті є дослідження особливостей системи управління інноваційною діяльністю на туристичному підприємстві в контексті оцінки результативності управління. У статті охарактеризовано зовнішній та внутрішній вплив зазначеної системи із виділенням якісної природи інновацій на різних етапах моделі управління інноваційною діяльністю. Запропоновано систему показників результативності управління інноваційною діяльністю на туристичних підприємствах відповідно до визначених факторів. Представлено просторову модель визначення стилів інноваційного менеджменту на основі запропонованої градації оцінки результативності управління інноваційною діяльністю.

Ключові слова: *інновація, туристичне підприємство, модель управління, стиль інноваційного менеджменту.*
Рис.: *2.* ***Табл.:*** *3.* ***Формул:*** *10.* ***Бібл.:*** *12.*

Селютін Віктор Михайлович *– кандидат економічних наук, доцент, кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та туризму, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)*
E-mail: *sinps@meta.ua*

Андрієнко Ганна Владиславівна *– аспірантка, кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та туризму, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)*
E-mail: *anechkamay@yahoo.com*

УДК 338.48

Селютин В. М., Андриенко А. В. Обоснование показателей результативности в системе управления инновационной деятельностью туристических предприятий

В контексте новизны вопроса оценки и анализа инновационной составляющей в туристической деятельности возникает необходимость разработки таких критериев и процедуры их использования, которые бы отвечали актуальным требованиям статистического анализа и отражали непосредственно результаты инновационной деятельности. Целью статьи является исследование особенностей системы управления инновационной деятельностью на туристическом предприятии в контексте оценки результативности управления. В статье охарактеризовано внешнее и внутреннее влияние упомянутой системы с выделением качественной природы инноваций на разных этапах модели управления инновационной деятельностью. Представлена пространственная модель определения стилей инновационного менеджмента на основе предложенной градации оценки результативности управления инновационной деятельностью.

Ключевые слова: *инновация, туристическое предприятие, модель управления, стиль инновационного менеджмента.*
Рис.: *2.* ***Табл.:*** *3.* ***Формул:*** *10.* ***Библ.:*** *12.*

Селютин Виктор Михайлович *– кандидат экономических наук, доцент, кафедра менеджмента внешнеэкономической деятельности и туризма, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клочковская, 333, Харьков, 61051, Украина)*
E-mail: *sinps@meta.ua*

Андриенко Анна Владиславовна *– аспирантка, кафедра менеджмента внешнеэкономической деятельности и туризма, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клочковская, 333, Харьков, 61051, Украина)*
E-mail: *anechkamay@yahoo.com*

UDC 338.48

Selutin V. M., Andriienko G. V. Substantiation of Efficiency Indicators in the System of Management of Innovation Activity of Tourism Enterprises

In the context of the novelty of the issue of evaluation and analysis of the innovative component in tourism activities, there is a need for the development of the criteria and procedures for their use, which would meet the relevant requirements of statistical analysis as well as directly reflect results of the innovation activity. The article is aimed to study the characteristics of the system of management of innovation activity at a tourism enterprise in the context of the evaluation of management efficiency. In the article, the external and internal influence of the mentioned system with allocating of qualitative nature of innovation at different stages of innovation management model is described. A spatial model for definition of innovation management styles, based on the proposed gradation of efficiency of the management of innovation activity, is presented.

Key words: *innovation, tourism enterprise, management model, innovative management style.*
Pic.: *2.* ***Tabl.:*** *3.* ***Formulae:*** *10.* ***Bibl.:*** *12.*

Selutin Victor M. *– Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of International Management and Tourism, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (vul. Klochkivska, 333, Kharkiv, 61051, Ukraine)*
E-mail: *sinps@meta.ua*

Andriienko Ganna V. *– Postgraduate Student, Department of International Management and Tourism, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (vul. Klochkivska, 333, Kharkiv, 61051, Ukraine)*
E-mail: *anechkamay@yahoo.com*

Туризм є сферою діяльності, яка в останні роки дуже інтенсивно розвивається. І здійснюється цей розвиток не в останню чергу завдяки інноваційній діяльності менеджерів і фахівців туристичного бізнесу.

Дослідженню проблем інноваційного розвитку та управління інноваційною діяльністю присвячені наукові роботи зарубіжних і вітчизняних учених: Й. Шумпетера, Р. Нельсона, С. Уінтера, М. Портера, Б. Санто, Ю. Лисенко, С. Іллєнкової, Ю. Яковця [1 – 3]. Питання розвитку туристичної галузі досліджували у своїх роботах В. Громов, В. Боголюбов, В. Новіков [4]. Разом з тим вивченню інноваційної діяльності в туризмі приділяється недостатня увага, не повною мірою враховуються особливості функціонування підприємств та їх регіональна специфіка.

Проблеми управління інноваційною діяльністю в туризмі частково розглядали Ф. Бездудним, С. Ілляшенко, В. Киптенко, але в працях вчених бракує повного комплексу завдань з її забезпечення [5 – 9].

Ефективне управління інноваційною діяльністю на туристичному підприємстві має включати два напрями орієнтації: на внутрішню структуру, тобто результативність взаємодії внутрішніх елементів і підсистем та вплив зовнішнього оточення, пов'язаний із партнерством і координацією з боку управляючих систем [10].

У даному дослідженні під системою управління інноваційною діяльністю на туристичному підприємстві ми розуміємо інтегровану сукупність взаємодіючих елементів, що знаходяться між собою у визначених відносинах і зв'язках, поєднані спільною метою генерування, акумуляції, впровадження та розповсюдження інновацій. Дана сукупність призначена для узгодженого виконання завчасно спланованої функції, пов'язаної із розробкою нового туристичного продукту, удосконаленням існуючих продуктів, технічних та організаційних нововведень в ході здійснення підприємницької діяльності на основі ефективного здійснення управлінських процесів. Модель управління туристичним підприємством, що здійснює інноваційну діяльність, представлено на *рис. 1*.

Окрім загального впливу зовнішнього середовища на систему управління, можна відзначити первинність інновації ще на етапі опосередкованого впливу, де нововведення проявляється у формі реакції підприємства на зміни в ринковому середовищі (маркетингові первинні інновації). Підприємство, будучи учасником господарських відносин, не може не адаптуватись до змін в оточуючому середовищі. Надалі присутня альтернативна реакція, спрямована на відповідні внутрішні зміни або ігнорування таких змін.

Вихідною інновацією в наступній стадії виступає ідеологія керівництва, бачення інноваційного розвитку підприємства, у результаті чого з'являються організаційно-управлінські інновації, спрямовані на потенціал підприємства. У межах реалізації інновацій у сфері менеджменту процесні інновації створюються безпосередньо персоналом туристичного підприємства і виступають інструментом рішення відповідних завдань оновлення на підприємстві відповідно до вимог та очікувань ринку. У межах виконання організаційно-управлінських інновацій також присутні відповідні маркетингові інновації, які здійснюють певний вплив на зовнішнє середовище в межах взаємодії із учасниками ринку. Основним результатом інноваційної діяльної діяльності в туризмі є інноваційні продукти та послуги. Так, якщо споживач туристичних послуг отримує повне задоволення від нової продукції і готовий до подальшого споживання, на наш погляд, можна припускати загальну результативність функціонування системи управління інноваційною діяльністю на підприємстві.

У даній моделі управління інноваційно орієнтованим туристичним підприємством різна природа інновацій відзначена на різних стадіях:

- на початковій стадії, у проміжному впливі зовнішнього середовища – маркетингові первинні інновації на рівні відкритості підприємства до зовнішнього середовища;
- всередині підприємства – вихідні організаційно-управлінські та проміжні процесні інновації,

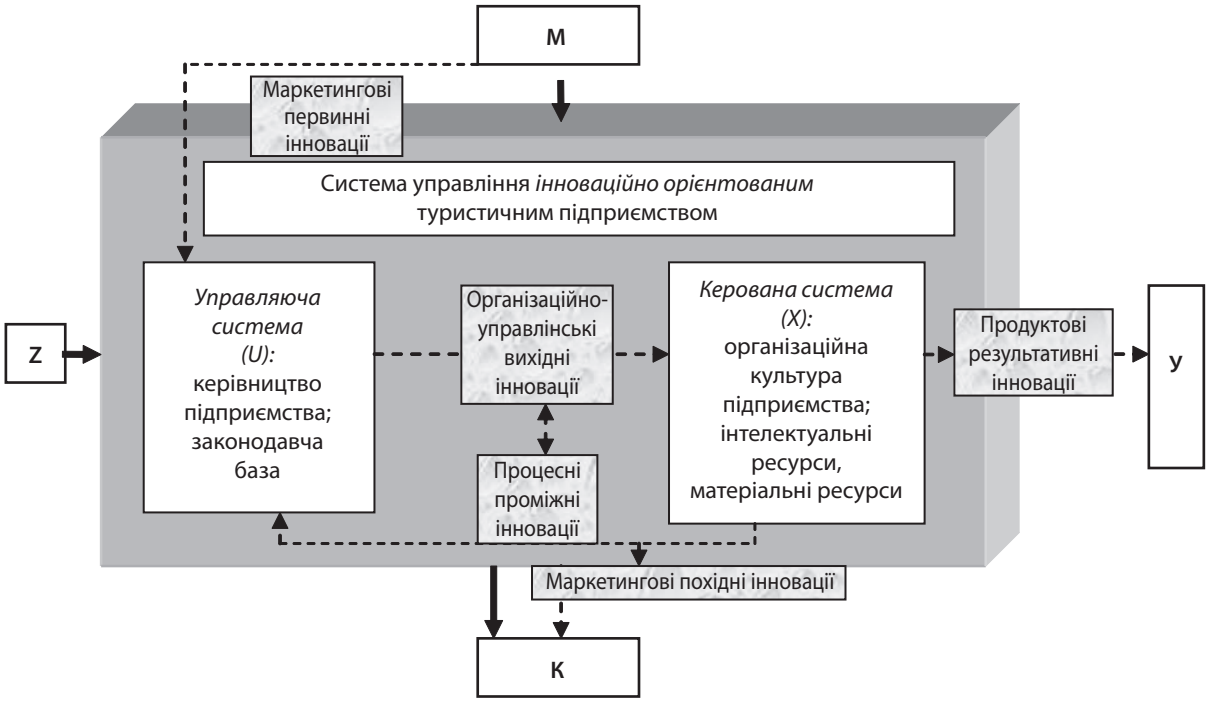

Умовні позначки: Z – Вхід 1 моделі – можливості, обмеження, вимоги ринку; **M** – Вхід 2 моделі – маркетингові первинні інновації; **К** – Вихід 1 моделі – маркетингові похідні інновації; **У** – Вихід 2 моделі – продуктові результативні інновації.

Рис. 1. Модель управління інноваційно-орієнтованим туристичним підприємством

Джерело: розроблено автором.

що безпосередньо пов'язані з інтелектуальною складовою персоналу та інноваційністю маркетингу;

- у кінцевій стадії – інноваційна продукція (послуги), що характеризує результативність інноваційної діяльності на завершальному етапі функціонування моделі.

Описуючи критерій якості управління інноваційною активністю, увага акцентована на якості та актуальності інноваційної продукції. Так, якість управління Y залежить від стану об'єкта управління, управлінського впливу та зовнішнього середовища, тобто $Y = (x, u, m)$.

Засобом забезпечення зв'язку між входом Z і виходом $У$ моделі управління інноваційно орієнтованим туристичним підприємством (див. рис. 1) є оцінка результативності управління інноваційною діяльністю. Така оцінка має враховувати як інструменти стимулювання інновацій, так і відповідні стилі інноваційного менеджменту на туристичному підприємстві. З цією метою розроблено систему показників результативності управління інноваційною діяльністю, що за своїм змістом відображають раціональність використання обраного стилю інноваційного менеджменту та ступінь досягнення поставлених задач в системі управління.

Про важливість урахування факторів інноваційного розвитку в контексті управління якістю туристичних послуг згадує І. Сидоренко, відмічаючи визначний вплив корпоративної культури та інноваційного розвитку компетенцій персоналу; необхідності пристосовуватись до мінливості туристичного ринку і втілення нових ідей; розширення та закріплення кола споживачів туристичних послуг [11]. Так, для забезпечення ефективного інноваційного менеджменту необхідним виявляється постійний моніторинг внутрішнього та зовнішнього середовища, освоєння інноваційного мислення та методології управління.

З метою об'єктивної оцінки результативності управління інноваційною діяльністю показники мають бути зрозумілими в розрахунках і виокремлювати інноваційну складову серед іншого в діяльності туристичного підприємства.

Для подальшого обґрунтування доцільності включення окремих показників результативності управління інноваційною діяльністю на туристичному підприємстві застосовано метод статистичного аналізу варіаційних рядів результатів опитування експертів. Цей метод обрано у зв'язку з його простотою під час обробки інформації й наочністю результатів і відсутністю необхідності узгодження єдності думок експертів. Послідовність дій при застосуванні цього методу така [12]:

- у досліджені бальні показники оцінки експертів складають варіаційний ряд. Варіаційний ряд складається із відповідей 24 експертів. У разі визнання експертом показника вагомим при оцінці результативності управління – виставляється 1 бал, не вагомим – 0 балів.
- результати опитування експертів заносять до таблиці. Значення ознаки має назву варіанта, а число респондентів, які володіють цим значенням,– частотою. Варіанти разом з частотами утворюють варіаційний ряд. Для опису варіаційних рядів вводяться позначення: значення ознаки X в окремих респондентів, тобто варіанти позначаються: x_i, i =1, 2, 3, … N, де N – загальне число респондентів.

Різних варіантів: k ($k < N$), а позначення x_i при $i = \overline{1, k}$ відповідає різним варіантам.

Загальне число респондентів, що оцінили показник як вагомий (виставили оцінки 1) з $X = x_i$, позначається $N(x_i)$ або просто N_i.

Варіаційний ряд відображається таким рівнянням:

$$\sum_{i=1}^{k} N(x_i) = \sum_{s=1}^{k} N_i, \quad (1)$$

де N_i – частота:

$$v_i = \frac{N_i}{N}, \quad (2)$$

v_i – частота варіанта x_i.

Показник є вагомим, якщо $v_i > 0{,}5$, та його необхідно занести до системи показників результативності управління інноваційною діяльністю туристичних підприємств, оскільки це означає, що більшість експертів визнала його вагомим для проведення оцінки. Отже, застосування цієї методики є простим і дієвим способом обґрунтування відбору показників.

Результати застосування цієї методики та проведеної структуризації показників результативності управління інноваційною діяльністю туристичних підприємств за факторною групою дозволили розробити систему показників оцінки їхнього впливу, що наведена в *табл. 1*.

Для визначення загальної результативності управління інноваційною діяльністю необхідно визначити інтегральний показник, який би містив в собі значення факторів із урахуванням вагомості кожного із них.

Вагові коефіцієнти обрано за ступенями числа 2. Тоді при трьох градаціях значимості отримаємо:

$$b_0 = 2^0 = 1, \quad (3)$$

для показників загальної значимості;

$$b_1 = 2^1 = 2, \quad (4)$$

для показників підвищеної значимості;

$$b_2 = 2^2 = 4, \quad (5)$$

для показників високої значимості.

Вагові коефіцієнти рівнів управління в забезпеченні ефективності інноваційної діяльності встановлюються спеціалістами туристичного бізнесу на основі експертних оцінок.

Оцінка результативності за кожним із визначених факторів складатиме:

- управління інноваційністю бізнес-процесів:

$$K_{ІБП} = \frac{\sum_{i=1} f_{ібп} \cdot b_{ібп}}{\sum_{i} b_{іб}}, \quad (6)$$

Таблиця 1

Показники результативності управління інноваційною діяльністю на туристичному підприємстві

1. Результативність та актуальність інноваційної діяльності
Насиченість інноваційною продукцію туристичного підприємства
Фінансова стійкість інноваційної діяльності на туристичному підприємств
Доходність власного капіталу, спрямованого на виробництво інноваційної туристичної продукції
Частка залученого капіталу у витратах на виробництво інноваційної продукції
Результативність витрат, спрямованих на інноваційну діяльність підприємства
2. Кооперація та партнерство у зовнішньому середовищі
Оновлення структури туристичних підприємств-партнерів, кооперацію з якими започатковано у звітному періоді у загальній системі партнерської кооперації
Диверсифікація зв'язків з туристичними підприємствами-партнерами
Результативність спільних проектів у межах партнерської кооперації для виробництва інноваційної продукції
Насиченість нових партнерських відносин у межах підприємницької кооперації
Результативність партнерської кооперації у межах спільних інноваційних проектів
3. Інноваційність бізнес-процесів
Частка витрат на придбання нових технологій створення, просування та реалізації продукції та послуг в обсязі загальних витрат
Інформаційно-технологічна складова витрат на виробництво інноваційної продукції
Частка витрат на участь підприємства у прогресивних міжнародних виставках, ярмарках; конкурсах (участь в яких підприємство до цього не брало)
Складова витрат на виставку діяльність у загальному обсязі інноваційних витрат
Участь у прогресивних міжнародних виставках, ярмарках; конкурсах, на яких були презентовані інноваційні туристичні проекти
4. Інноваційний розвиток компетенцій персоналу
Частка витрат на підвищення освітнього та кваліфікаційного рівня персоналу
Ступінь залучення персоналу в інноваційну діяльність
Інтенсивність перепідготовки і (або) курсів підвищення кваліфікації персоналу на туристичному підприємстві
Частка витрат на підвищення кваліфікаційного рівня персоналу в обсязі витрат підприємства на інноваційну діяльність

- управління інноваційністю підприємницької кооперації та партнерства:

$$K_{IC} = \frac{\sum_{i=1} f_{icn} \cdot b_{icn}}{\sum_{i} b_{ic}}, \quad (7)$$

- управління інноваційним зростанням компетенцій персоналу:

$$K_{IЧ} = \frac{\sum_{i=1} f_{iчn} \cdot b_{iчn}}{\sum_{i} b_{iч}}, \quad (8)$$

- управління якістю та актуальністю інноваційної діяльності:

$$K_{IQ} = \frac{\sum_{i=1} f_{iqn} \cdot b_{iqn}}{\sum_{i} b_{iq}}, \quad (9)$$

де $K_{ІБП}$, K_{IC}, $K_{IЧ}$, K_{IQ} – інтегральні оцінки показників результативності управління інноваційністю бізнес-процесів, інтелектуального розвитку компетенцій персоналу, підприємницькою кооперацією та якістю інноваційної продукції; $b_{iб}$, b_{ic}, $b_{iч}$, b_{iq} – сумарні вагові коефіцієнти відповідних секторів управління в забезпеченні результативності інноваційної діяльності.

Для визначення інтегральної оцінки результативності управління інноваційною діяльністю на туристичному підприємстві запропонована така формула:

$$E_{ІД} = \frac{K_{ІБП} \cdot b_{iб} + K_{IC} \cdot b_{ic} + K_{IЧ} \cdot b_{iч} + K_{IQ} \cdot b_{iq}}{b_{iб} + b_{ic} + b_{iч} + b_{iq}}, \quad (10)$$

де $E_{ІД}$ – інтегральна кількісна оцінка результативності управління інноваційною діяльністю.

Характеристика інтегральної оцінки результативності управління інноваційною діяльністю подана в *табл. 2.* З огляду на суть поняття результативності (ступінь досягнення поставлених результатів) нами пропонується представлення рівнів результативності управління у відсотках на проміжку від 0 до 1 з метою простої та зрозумілої градації. Так, передбачаємо, що існує три рівні результативності, що кількісно можна представити рівними відрізками із максимальним досягненням результативності, що дорівнює 100% – 1.

Значення кінцевого показника буде належати множині [0; 1]. Показник із значеннями [0,66; 1] буде ілюструвати високу результативність управління інноваційної діяльності; показники середньої результативності належать множині [0,33; 0,66]; значення низької результативності буде належати множині [0; 0,33]. Відповідно до цих значень розташовуємо позицію оцінки результативності управління у трьохвимірному просторі з подальшим визначенням стилю менеджменту.

Таблиця 2

Інтегральна оцінка результативності управління інноваційною діяльністю на туристичних підприємствах

Ступінь досягнення цільових показників результативності	Рівень результативності управління інноваційною діяльністю на туристичному підприємстві
Низький [0; 0,33]	Цільові показники результативності управління інноваційною діяльністю не досягаються, ресурси використовуються неефективно. Необхідний перегляд стилю інноваційного менеджменту та повернення до попередніх аналітичних розрахунків із визначення передумов до інтенсифікації інноваційної діяльності та оцінки інноваційної активності
Середній [0,34; 0,66]	Система управління функціонує, досягаючи при цьому певних результатів, які, у свою чергу, не повністю відповідають задачам та цілям системи. Вірогідна доцільність перегляду та аналізу окремих факторів для визначення подальшого напрямку управління інноваційної діяльності на підприємстві
Високий [0,67; 1]	Інноваційна діяльність здійснюється ефективно, інноваційний процес піддається управлінню і сприяє досягненню цільових показників результативності відповідно до поставлених завдань. Стиль інноваційного менеджменту відповідає наявним можливостям і реалізації таких можливостей для досягнення цілей в рамках системи управління

Для графічного представлення вибору стилю управління використано трьохвимірну вісь координат. У межах розгляду питання результативності управління інноваційною діяльністю з чотирьох факторів, які обумовлюють результативність управління інноваційної діяльності туристичного підприємства (кооперація, бізнес-процеси, компетенції персоналу, якість інноваційної продукції), виділено три, що є первинними елементами, вихідними умовами ініціації інноваційної та подальшого вибору стилю інноваційного менеджменту – інноваційність бізнес-процесів, інноваційність підприємницької кооперації та партнерства, інноваційне зростання компетенцій персоналу. До похідного фактора (у вигляді сфери, поверхня якої лежить на трьох осях залежно від рівнів розвитку факторів) нами віднесено якість та актуальність інноваційної діяльності, оскільки це є основною та визначальною складовою інноваційних задач і виступає також результативною характеристикою, що обумовлює рівень інноваційної активності.

Так, положення підприємства в певному сегменті служить підґрунтям для вдосконалення управління інноваційною діяльністю (*рис. 2*).

Використання даних стилів необхідно, на наш погляд, обґрунтовувати з урахуванням передумов до інтенсифікації інноваційної діяльності (первинна інноваційність підприємства) та рівня інноваційної активності (результати інноваційності на підприємстві).

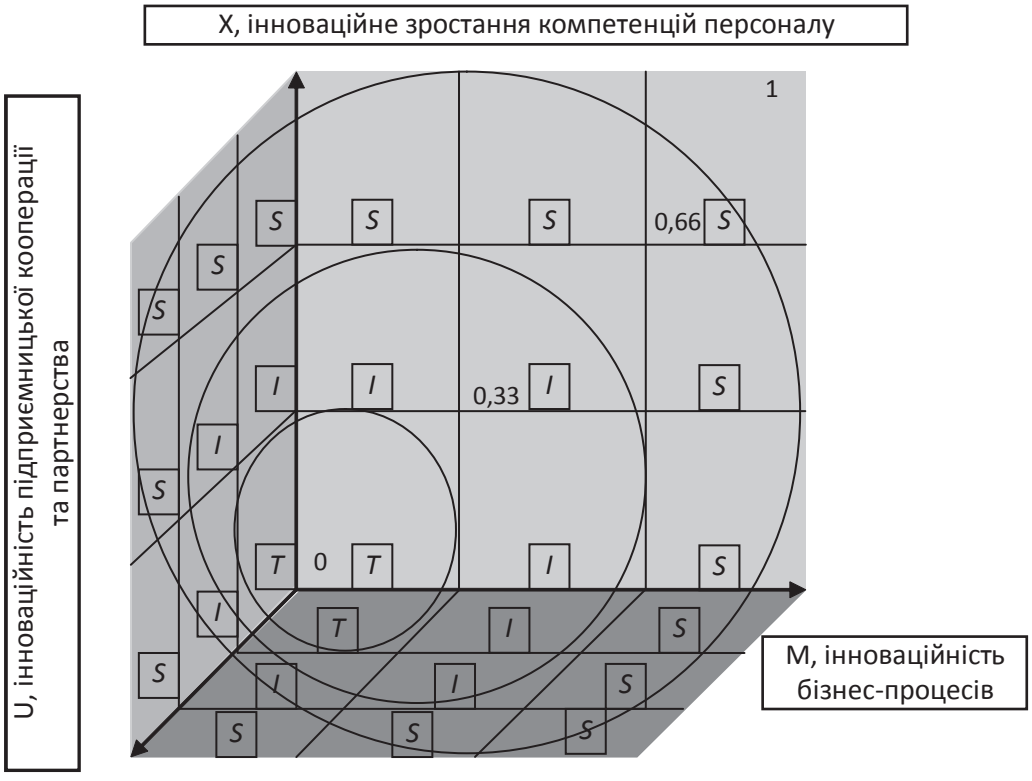

Рис. 2. Просторове представлення діапазону стилів інноваційного менеджменту залежно від ступеню розвитку характерних факторів

Так, за даними результативності, заповнюється матриця станів інноваційності і відповідних стилів менеджменту для кожного підприємства (*табл. 3*).

Отже, наявність необхідних передумов і висока інноваційна активність на підприємстві 1 характеризують позитивні тенденції інноваційного зростання та збалансованість методів інноваційного менеджменту. За таких умов немає необхідності у збільшенні інвестицій або перегляді управлінської політики на підприємстві в межах підтримуючого стилю інноваційного менеджменту.

З іншого боку, відсутність явних можливостей підприємства 4 до інноваційного розвитку та мінімізація інновацій викликають необхідність попереднього аналізу та досліджень щодо доцільності інноваційної діяльності. Це особливо важливо на малих і середніх туристичних підприємствах, де доцільним є використання тестувального стилю інноваційного менеджменту.

Проте можливий варіант такого стану туристичного підприємства, в якому інноваційна складова вимагає інтенсифікації та особливого акценту в контексті управління підприємством і використання інтенсивного стилю інноваційного менеджменту, (підприємства 2 і 3). Коли інноваційна активність знаходиться на високому рівні, але при цьому не приводить до позитивних кількісних показників загальної діяльності, доцільним є перегляд методів інноваційного менеджменту безпосередньо для конкретних умов функціонування підприємства. Система перегляду методів управління також необхідна за умов наявності у підприємства всіх можливих передумов, що не знаходять практичної реалізації і не відображаються через високий рівень інноваційної активності підприємства.

ВИСНОВКИ

Запропонована система оцінки результативності управління інноваційною діяльністю дозволить наочно відображати сильні та слабкі сторони управління даною діяльністю на туристичному підприємстві. Так, можна стверджувати, що основою для інноваційної діяльності є побудова ефективної системи управління та вдосконалення організаційних методів всередині підприємства для кожного конкретного стану інноваційності. Даний аспект потребує детального визначення специфіки управління та формулювання окремого інструментарію менеджменту, використання якого забезпечувало результативність здійснення інноваційної діяльності. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Й. Шумпетер. – М. : ЭКСМО, 2007. – 864 с.

2. Санто Б. Инновация как средство экономического развития / Б. Санто. – М. : Прогрес, 1990, 376 с.

3. Яковець Ю. Ускорение научно-технического прогресса: теория и экономический механизм / Ю. Яковець. – М. : Экономика, 1988. – С. 95.

4. Новиков В. С. Инновации в туризме : учеб. пособие для студ. высш. учеб. зав. / В. С. Новиков. – М. : Издательский центр «Академия», 2007. – 208 с.

5. Бездудный Ф. Ф. Сущность понятия инновация и его классификация / Ф. Ф. Бездудный, Г. А. Смирнова, О. Д. Нечаева // Инновации. – 1998. – № 4.– С. 96 – 100.

6. Киптенко В. К. Менеджмент туризма : учебник / В. К. Киптенко. – К. : Знання, 2010.

7. Леонт'єва Ю. Ю. Оцінка рівня розвитку районів Харківської регіональної туристичної дестинації / Ю. Ю. Леонт'єва // Бізнес Інформ. – 2012. – № 5. – С. 144 – 148.

8. Ілляшенко С. М. Проблеми управління інноваційним розвитком підприємства у транзитивній економіці : монографія / С. М. Ілляшенко, О. В. Прокопенко, Л. Г. Мельник ; за заг. ред. С. М. Ілляшенка. – Суми : ВТД «Університетька книга», 2005. – 582 с.

9. Крупський О. П. Організаційна культура туристичного підприємства як індикатор його інноваційного потенціалу / О. П. Крупський // Бізнес Інформ. – 2014. – № 9. – С. 200 – 204.

10. Кириенко Е. О. Развитие туризма в приграничных регионах : монография / Е. О. Кириенко. – Биробиджан, 2010. – 134 с.

11. Сидоренко І. О. Управління якістю туристичних послуг в умовах конкурентного середовища : автореф. дис. … канд. екон. наук: 08.02.03 «Організація управління, планування і регулювання економікою» / І. О. Сидоренко. – Київ, 2006, 19 с.

12. Василенко О. А. Математично-статистичні методи аналізу у прикладних дослідженнях : навч. посіб. / О. А. Василенко, І. А. Сенча. – Одеса : ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2011. – 166 с.

REFERENCES

Bezdudnyy, F. F., Smirnova, G. A., and Nechaeva, O. D. "Sushchnost poniatiia "innovatsiia" i ego klassifikatsiia" [The essence of the concept of "innovation" and its classification]. *Innovatsii*, no. 4 (1998): 96-100.

Illiashenko, S. M., Prokopenko, O. V., and Melnyk, L. H. *Problemy upravlinnia innovatsiinym rozvytkom pidpryiemstva u tranzytyvnii ekonomitsi* [Problems of innovative development company in transitive economy]. Sumy: Universytetka knyha, 2005.

Kiptenko, V. K. *Menedzhment turizma* [Tourism Management]. Kyiv: Znannia, 2010.

Krupskyi, O. P. "Orhanizatsiina kultura turystychnoho pidpryiemstva iak indykator ioho innovatsiinoho potentsialu" [Organizational culture tourism enterprises as an indicator of its innovation potential]. *Biznes Inform*, no. 9 (2014): 200-204.

Kirienko, E. O. *Razvitie turizma v prigranichnykh regionakh* [Development of tourism in border regions]. Birobidzhan, 2010.

Таблиця 3

Розміщення підприємств за результатами оцінки управління інноваційною діяльністю

Передумови до інтенсифікації інноваційної діяльності / **Величина інноваційної активності**	**Туристичне підприємство інноваційно несприйнятливе**	**Туристичне підприємство інноваційно сприйнятливе**
Інноваційна активність не сприяє інноваційному розвитку	Підприємство 4 $E_{ІД}$ = **0,25** **Тестувальний** менеджмент	Підприємство 2 $E_{ІД}$ = **0,57** **Інтенсивний** менеджмент
Інноваційна активність сприяє інноваційному розвитку	Підприємство 3 $E_{ІД}$ = **0,53** **Інтенсивний** менеджмент	Підприємство 1 $E_{ІД}$ = **0,82** **Підтримуючий** менеджмент

Leont'ieva, Yu. Yu. "Otsinka rivnia rozvytku raioniv Kharkivskoi rehionalnoi turystychnoi destynatsii" [Evaluation of the districts of the Kharkiv regional tourist destination]. *Biznes Inform*, no. 5 (2012): 144-148.

Novikov, V. S. *Innovatsii v turizme* [Innovation in tourism]. Moscow: Akademiia, 2007.

Santo, B. *Innovatsiia kak sredstvo ekonomicheskogo razvitiia* [Innovation as a means of economic development]. Moscow: Progress, 1990.

Shumpeter, Y. *Teoriia ekonomicheskogo razvitiia. Kapitalizm, sotsializm i demokratiia* [Theory of Economic Development. Capitalism, Socialism and Democracy]. Moscow: EKSMO, 2007.

Sydorenko, I. O. "Upravlinnia iakistiu turystychnykh posluh v umovakh konkurentnoho seredovyshcha" [Quality management of tourist services in a competitive environment]. *Avtoref. dys. … kand. ekon. nauk: 08.02.03*, 2006.

Vasylenko, O. A., and Sencha, I. A. *Matematychno-statystychni metody analizu u prykladnykh doslidzhenniakh* [Mathematical and statistical methods of analysis in applied research]. Odesa: ONAZ, 2011.

Yakovets, Yu. *Uskorenie nauchno-tekhnicheskogo progressa: teoriia i ekonomicheskiy mekhanizm* [The acceleration of scientific and technical progress: theory and economic mechanism]. Moscow: Ekonomika, 1988.

УДК 330.341:635

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ЧИННИКІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ РОСЛИННИЦТВА

© 2014 **САДЧИКОВ В. С.**

УДК 330.341:635

Садчиков В. С. Факторний аналіз чинників інноваційного розвитку підприємств рослинництва

У статті проаналізовано формування факторів прямої та опосередкованої дії, які впливають на розвиток підприємств рослинництва. Фактори були класифіковані за різними ознаками із урахуванням дії внутрішніх і зовнішніх подразників на діяльність підприємств галузі рослинництва. Визначені фактори були розподілені по групах індексів, які були розраховані на основі статистичних даних. Для врахування цих факторів було запропоновано ввести інтегральний індекс факторного впливу, в основу якого покладено використання функції Харрінгтона. В основі розрахунку інтегрального індексу факторного впливу покладена ідея перетворення натуральних та грошових значень показників, що формують факторний вплив в безрозмірну шкалу. Використання даного інтегрального індексу факторного впливу на інноваційний розвиток дає можливість узагальнити вплив всіх факторів і комплексно оцінити їх рівень впливу на інноваційний розвиток та ефективність виробництва інноваційної продукції підприємств галузі рослинництва.

Ключові слова: *інноваційний розвиток, сільське господарство, агропідприємство, рослинництво, аграрний бізнес, організаційно-економічне забезпечення, інноваційні процеси.*

Табл.: *11.* ***Бібл.:*** *10.*

Садчиков Віктор Сергійович *– аспірант, кафедра фінансів, Чернігівський національний технологічний університет (Шевченка, 95, Чернігів, 14027, Україна)*

E-mail: *victor.sadchikov@gmail.com*

УДК 330.341:635

Садчиков В. С. Факторный анализ факторов инновационного развития предприятий растениеводства

В статье проанализировано формирование факторов прямого и опосредованного действия, влияющих на развитие предприятий растениеводства. Факторы были классифицированы по различным признакам с учетом действия внутренних и внешних раздражителей на деятельность предприятий отрасли растениеводства. Обозначенные факторы были распределены по группам индексов, рассчитанных на основе статистических данных. Для учета этих факторов было предложено ввести интегральный индекс факторного воздействия, в основу которого положено использование функции Харрингтона. В основе расчета интегрального индекса факторного воздействия положена идея преобразования натуральных и денежных значений показателей, формирующих факторное влияние в безразмерную шкалу. Использование данного интегрального индекса факторного влияния на инновационное развитие дает возможность обобщить влияние всех факторов и комплексно оценить их степень влияния на инновационное развитие и эффективность производства инновационной продукции предприятий отрасли растениеводства.

Ключевые слова: *инновационное развитие, сельское хозяйство, агропредприятие, растениеводство, аграрный бизнес, организационно-экономическое обеспечение, инновационные процессы.*

Табл.: *11.* ***Библ.:*** *10.*

Садчиков Виктор Сергеевич *– аспирант, кафедра финансов, Черниговский национальный технологический университет (ул. Шевченко, 95, Чернигов, 14027, Украина)*

E-mail*: victor.sadchikov@gmail.com*

UDC 330.341:635

Sadchikov V. S. Factorial Analysis of Factors of the Innovation Development of the Plant Growing Enterprises

In the article, formation of factors of the direct and indirect influence, affecting the development of the plant growing enterprises, is analyzed. The factors have been classified by various characteristics, taking into account the internal and external stimuli of the enterprises of the plant growing branch. The identified factors were grouped by indices, calculated on the basis of statistical data. To account for these factors, it was proposed to introduce an integral index of factor influence, which is based on the use of Harrington's function. As the basis for calculation of the integral index of factor influence was put forth the idea of transforming the natural and monetary values of indicators, which form the factor influence into a non–dimensional scale. Use of the mentioned integral index of factor influence on innovative development provides an opportunity to summarize the effects of all the factors and to conduct an integral assessment of degree of their influence on innovation and efficiency in the production of innovative products at the enterprises of the plant growing branch.

Key words: *innovative development, agriculture, agricultural enterprise, plant growing, agricultural business, organizational-economic support, innovation processes.*

Tabl.: *11.* ***Bibl.:*** *10.*

Sadchikov Victor S. *– Postgraduate Student, Department of Finance, Chernihiv National Technological University (vul. Shevchenka, 95, Chernihiv, 14027, Ukraine)*

E-mail: *victor.sadchikov@gmail.com*